

УДК 336:347.7

DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-844X/2024-1-1>**Бодаковський Володимир Юрійович**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка
вулиця Університетська, 1, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2862-5611>

**ДЕФІНІТИВНА СУТЬ КАТЕГОРІЇ «ФІНАНСИ» В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ**

Анотація. У статті розглянуто основні підходи до формування категорії «фінанси» фінансовою наукою в умовах складного фінансово-політичного становища української державності. Своєчасним є огляд результатів наукової діяльності вчених-фінансистів. Це дозволило сформулювати напрями оцінки фінансової інформації, закласти основи фінансового наукового екаутингу. Зазначена сфера дотична до процесів цифровізації економічної системи, дозволить створити передумови для покращення теоретико-прикладних досліджень. Використовуються дієві наукові інструменти систематизації фінансових знань та побудови наукової бази даних за принципами граматики конструкцій. На теоретичному рівні здійснено аналіз фундаментальних явищ, які є підставою для проведення фінансових досліджень в економічному просторі суспільства. Використано постулати дескриптивної логіки для оцінки сучасних наукових досліджень вчених-фінансистів. Проведено оцінку семантично схожих понять «фінанси» та визначено ступінь їхньої подібності, що є стратегічно важливим і своєчасним для вирішення основних теоретичних задач фінансової науки. Застосовані методи наукового пізнання дозволили виявити закономірності, експліцитні та імпліцитні чинники формування системи опису фінансових явищ вітчизняними науковцями. Побудовано лінгвістичну наукову матрицю фінансової категорії та обґрунтовано важливість її основних компонент, а саме: розподіл, вартість, ціль, мета, мотивація. Індивідуальні оціночні лінгвістичні індикатори категорій: фінансові ресурси, фонди грошових коштів, валовий внутрішній продукт, капітал, суспільне благо, необхідно використовувати як допоміжні. Запропоновано, в межах статті, на основі досліджень розуміння науковцями та практиками категорії «фінанси», систематизувати основні аспекти фінансів як явища. На підставі проведеного дослідження та наявного інструментарію здійснено спробу розробити власну лінгвістичну наукову матрицю категорії «фінанси», яка міститиме ознаки наукової аберації, дозволить комплексно описувати фінансові відносини з позиції «суб'єктності» та «структури суспільства».

Ключові слова: фінансова наука, фінанси, відносини, вартість, розподіл, фінансові ресурси, ринки, економічна система.

Bodakovskyy Volodymyr

Ivan Franko National University of Lviv

**THE DEFINITIVE ESSENCE OF THE CATEGORY "FINANCE"
IN THE CONDITIONS OF THE TRANSFORMATION
OF FINANCIAL SCIENCE IN UKRAINE**

Abstract. The article considers the main approaches to the formation of the "finance" category by financial science. The main scientific tools for the systematization of financial knowledge and the construction of a scientific database based on the principles of the grammar of constructions are studied. At the theoretical level, the analysis of fundamental phenomena, which are the basis for conducting financial research in the economic space of society, has been carried out. The postulates of descriptive logic are used to evaluate modern scientific research of financial scientists. An evaluation of semantically similar concepts of "finance" was carried out and the degree of their similarity was determined, which is strategically important and timely for solving the main theoretical problems of financial science. The linguistic scientific matrix of the financial category was built and the importance of its main components was substantiated. The category of "finance" in the article was analyzed using the postulates of linguistic comparativism. An attempt was made to reveal the conventional meaning of finance and its grammatical

form, and this allows us to form our own vision of the scientific construct of the financial category with the help of the main forms of thinking used in jurisprudence. The obtained results of the study are proposed to be used for the transformation of the legal field of the state in order to increase the level of efficiency of financial relations. It is proposed, within the scope of the article, to systematize the main aspects of finance as a phenomenon, based on research into the understanding of the category "finance" by scientists and practitioners. On the basis of the conducted research and available tools, an attempt was made to develop an own linguistic scientific matrix of the "finance" category. On the basis of our study of the scientific works of financiers, the "distribution" component has been actualized as the basis of financial science, which studies dynamic processes that become the subject of research by theorists and practitioners. Accordingly, we proposed a scientific matrix for the formation of the category "finance" for their identification at different levels of financial science, namely: "a set of managed social relations of a distributive nature, which change the existing value and structure of value in order to form a constantly operating system for achieving tasks and goals on the basis of formed interest or requirements of the environment."

Key words: financial science, finance, relations, value, distribution, financial resources, markets, economic system.

Вступ. Українська фінансова школа перебуває в умовах становлення та пошуку власного бачення фінансів як явища суспільства. Сформовані сучасні парадигми та наявний доробок представників наукового середовища свідчить про відсутність єдиного колегіального рішення щодо категоріального апарату економічної науки. Це не сприяє комплексним дослідженням та системному підходу до управління сферами та ланками фінансової системи. Присутня загроза політичній та економічній суверенності України формує стратегічно важливі вимоги до науковців в сфері фінансів. Дослідження основної категорії фінансової науки є актуальними в частині формування власної фінансової парадигми, яка може бути імplementована в правове поле країни, підвищить ефективність та результативність фінансових відносин.

Матеріали та методи. Фінанси як економічна категорія є предметом дискусій, наукового аналізу багатьох науковців, є результатом їх фінансово-економічних досліджень. До плеяди відомих фінансистів-науковців доцільно віднести В. Баранову, О. Васирика, Г. Вознюк, І. Волохову, О. Гаврильченко, А. Глущенко, В. Грушко, М. Гурбик, Д. Дема, І. Журавльову, А. Загороднього, С. Качулу, В. Кремень, О. Кремень, К. Кривобок, Т. Лепейко, Л. Лисяк, О. Миронова, Д. Міщенко, Л. Міщенко, О. Музику, О. Наконечну, К. Немашкало, В. Опаріна, В. Петренко, О. Полтініну, М. Сальнікова, Т. Смовженко, О. Стойко, В. Федосова, В. Хомутенко, О. Чумаченко, С. Юрія. Попри значку кіль-

кість наукових здобутків, пов'язаних з формуванням категоріального апарату фінансової науки, є потреба в удосконаленні фінансових знань та гіпотез, актуалізації інноваційних наукових концепцій.

Метою статті є вивчення та аналіз сучасного наукового розуміння категорії «фінанси» за допомогою інструментів конструкційної граматики для побудови лінгвістичної наукової матриці, яка дозволить підвищити якість фінансово-правових відносин у суспільстві.

Результати. Генезис сучасної цивілізації засвідчує про соціальні взаємозв'язки як домінують в його розвитку та науковому пізнанні. Природні компоненти залишаються імпліцитними чинниками трансформації соціуму, особливо в фінансово-економічному середовищі. Адже, окрім логічних причин, мотивацією для здійснення діяльності виступає сприйняття світу на психологічному рівні. Присутні цінності, духовний світогляд, наявні технології, рівень фінансово-політичного розвитку та співпраці з відмінним цивілізаційними утвореннями формують потребу в переоцінці та трансформації знань, парадигм, особливо фінансової науки. Філософія як основа гуманітарних інструментів в процесі фінансових досліджень сформувала елементи символізму окремих явищ в економічному середовищі, що дозволяє підвищити ефективність використання знань та потребує постійного періодичного перегляду фінансових категорій як лінгвістичних констант в науці. Підтвердженням зазначеної думки є відсутність усталеного розуміння категорії «фінанси», а при її

формуванні науковцями використовується плеяда семантичних конструктів на базі різнопланових аспектів, які описують фінансові явища та дозволяють зрозуміти їх суть.

За нашими переконаннями стала трансформація категорій фінансової науки пов'язана з її безкомпромісною доречною імплементацією здобутків соціології, психології, математики та юриспруденції. Сучасні реалії життєдіяльності суспільства потребують використання інструментів інформатики, що пов'язано з цифровізацією відносин між суб'єктами фінансового середовища.

Доречно підкреслити, фінансова наука являє собою систему знань про фінансові явища і процеси, які здійснюються у державі з приводу утворення, розподілу і використання фінансових ресурсів з метою задоволення суспільних потреб та інтересів [21]. Її метою є пошук відповідей та отримання наукового знання у відповідності з питаннями: «що таке розподіл вартості, яким способом він має здійснюватися для отримання потрібних результатів та які чинники на нього впливають». Сприяє процесу наукового пізнання системне комплексне формування фінансових категорій за допомогою створення їх лінгвістичних наукових матриць та виявлення основних компонент, які дозволяють належно описати економічні явища. Як зазначає дійсний член (академік) Академії економічних наук України Л. Лисяк, предмет фінансової науки – сукупність фінансових відносин, основою яких є рух вартості у грошовій формі, що пов'язані з формуванням і використанням фінансових ресурсів, розподілом і перерозподілом валового внутрішнього продукту на різних рівнях фінансової системи між державою та суб'єктами господарювання [22, с. 11].

Звертаємо увагу, що зазначену матрицю ми пропонуємо побудувати за допомогою граматики конструкцій. Це відносно новий напрям теорії мови, що на сьогодні отримав надзвичайно широке поширення у світовій лінгвістичній думці. В основі цього напряму знаходиться положення про те, що між традиційними рівнями мови – фонетикою, лексикою, граматиною, прагматикою – немає

чітких меж, вказані рівні утворюють єдиний континуум, а одиниці всіх мовних рівнів від морфеми до висловлювання і цілого тексту трактуються як конструкції. Під граматичними конструкціями розуміються двосторонні одиниці, що являють собою кореляцію між формою та змістом/функцією [1; 2; 5]. Фінансовій науці необхідно постійно розвиватися та використовувати здобутки науково-технічного процесу, що дозволить імплементувати оновлені парадигми в правове поле країни, а це сприятиме підвищенню ефективності відносин у суспільстві.

Категорію «фінанси» ми досліджуємо за допомогою постулатів лінгвістичного компаративізму та здійснюємо пошук семантичної відповідності наукового бачення зазначеної категорії вченими-фінансистами. На основі граматики конструкцій, основою якої, на нашу думку, є інвентаризація конструкцій певної мови та їх таксономія, що, на думку А. Гольдберг [3], повинна починатися із всебічного аналізу конкретної конструкції, що входить до певної мережі конструкцій.

Необхідно звернути увагу на процес цифровізації суспільства, який актуалізує такі дефінітивні інструменти як «семантична верстка» (використовує «теги-ознаки-аспект-компоненти» за призначенням та логічною ієрархією) та «дескрипційна логіка». Хоча остання містить описові методи, вони близькі до модальних інструментів, які дозволяють досягнути компромісу між точністю суті категорії та її вираженням.

Проблема знаходження семантично схожих понять та визначення ступеня їхньої подібності є нагальною як для вирішення прикладних задач (виявлення семантичних сервісів, ефективного семантичного пошуку інформації, категоризації даних тощо), так і більш загальних задач інформаційних технологій, як, наприклад, інтеграція онтологій, знань, інформаційний пошук тощо. Існує багато підходів, які намагаються вирішити проблеми визначення подібності методами текстового аналізу або за допомогою використання спеціальних словників понять, зокрема, словника Wordnet. Водночас, зазви-

чай, розглядаються лише атомарні концепти, а складніші лишаються поза увагою. Окрім цього, опускаються варіанти виявлення подібності серед екземплярів понять та подібності екземпляра та концепту [9]. У статті пропонуємо звернути увагу на компоненти категорії «фінанси», яку використовують науковці у своїх працях. Спроба виявлення конвенційного значення та його граматичної форми дозволяє за допомогою основних форм мислення, які використовуються в юриспруденції, сформуванню власне бачення наукового конструкту фінансової категорії.

Л. Першко та М. Ріппа трактують фінанси – як грошові відносини, що виникають у процесі розподілу і перерозподілу вартості валового суспільного продукту і частини національного багатства в зв'язку з формуванням і використанням фінансових ресурсів з метою задоволення потреб розширеного відтворення, потреб держави, господарюючих суб'єктів і кожного члена суспільства [19, с. 9–14]. «Розподілу» як компоненті категорії «фінанси» притаманний наскрізний характер. Додаткові виокремлені компоненти, які формують науковий граматичний конструкт, описують фінанси через: грошові відносини, багатства та потреби.

Необхідно звернути увагу на наукове бачення американських вчених Зві Боді та Роберта Мертона, які визначають, що «фінанси – це наука про те, яким чином люди керують витрачанням і надходженням дефіцитних грошових ресурсів протягом певного періоду часу» [20, с. 15]. Фінансова парадигма науковців містить виключно прикладні компоненти фінансової науки та перебуває в площині «управління», «ефективність», «час».

Як зазначає відомий дослідник здобутків фінансової науки розвинутих країн світу В. Петренко, за межами наукового простору України категорію «фінанси» розуміють, як «сукупність грошових відносин, організованих державою, в процесі яких здійснюється формування і використання загальнодержавних фондів грошових коштів для здійснення економічних, соціальних і політичних завдань» [20, с. 4] або «грошові відносини, що виника-

ють між економічними суб'єктами в процесі формування, розподілу і використання фондів грошових коштів» [20, с. 49]. Допоміжними компонентами означення в конструкції є «грошові відносини» та «завдання», які позиціонуються за допомогою держави як рушійної сили для реалізації фінансових процесів.

Відомі українські фінансисти-науковці А. Загородній, Г. Вознюк та Г. Смовженко, науковий доробок яких став основою теоретико-прикладного розуміння фінансової науки для цілого покоління фінансистів, зазначають: фінанси – «сукупність економічних відносин, що виникають у процесі формування та використання централізованих і децентралізованих грошових фондів» [14, с. 483]. Вчені лаконічно впроваджують науковий маневр в категорію та використовують «економічні відносини» та «грошові фонди» як компоненти наукової конструкції.

Близьким до наукової парадигми А. Загороднього щодо категорії «фінанси» О. Василик, адже її формує як «сукупність форм і методів формування, розподілу й використання централізованих і децентралізованих грошових фондів з метою виконання функцій і завдань держави, підприємств і населення» [8, с. 402]. За останні десятиріччя частина українських вчених підтримує думку, що «фінанси – це особливі економічні стосунки, що виникають при формуванні фондів грошових коштів у підприємств і держави і використання їх на цілі розширеного відтворення і соціальні потреби суспільства» [16, с. 5].

Належної уваги потребує висвітлення наукових здобутків В. Опаріна, який в процесі наукового пізнання фінансового середовища, запропонував трактувати категорію «фінанси» як «сукупність грошових відносин, пов'язаних з формуванням, мобілізацією і розміщенням фінансових ресурсів та з обміном, розподілом і перерозподілом вартості створеного на основі їх використання валового внутрішнього продукту, а за певних умов і національного багатства» [18, с. 5]. Вчений здійснив спробу поєднати мікро- та макро-рівні фінансового середовища, деталізувати процеси, які досліджуються, виділив «гро-

шові відносини-фінансові ресурси-ВВП-НБ» як компоненти понятійного апарату.

А. Глущенко пропонує асоціювати фінанси з процесами розподілу певної вартості, який здійснюється в різних формах (сплата податків, розподіл прибутків тощо) і обов'язково супроводжується рухом грошових коштів. Загальною для таких фінансових операцій є їх основа – суспільні відносини, які в економічній науці називаються виробничими, або економічними відносинами [11, с. 8]. Науковець пояснює зазначену категорію через визначення сфер, які необхідно вивчати для розуміння фінансів, вмонтовує пояснення «причина-наслідок», що актуалізує архітектуру наукової матриці «процес-вартість-рух-відносини».

Фінанси, на думку І. Журавльової, є системою економічних відносин, які склалися в суспільстві між економічними суб'єктами з приводу створення, формування та використання фондів грошових коштів на основі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту [23, с. 8–10]. В. Грушко, О. Наконечна та О. Чумаченко представляють під цією фінансовою категорією «сукупність грошових відносин, що виникають в процесі створення фондів грошових коштів у суб'єктів господарювання та держави та використання їх на цілі відтворення, стимулювання та задоволення соціальних потреб суспільства» [12, с. 10]. Можемо спостерігати поєднання традиційних концепцій до розуміння фінансів з позиції «потреб» як рушійної сили основної компоненти наукової матриці фінансової науки. Спрощує основну парадигму О. Музика, як представник вчених-юристів. Акцент зосереджує на державі як домінанті, що є дискусійним з фінансової точки зору теоретичного характеру, але відповідає нормам українського правового поля. Фінанси – це сукупність відносин, які спрямовані на утворення та витрачання фондів коштів, необхідних для виконання завдань і функцій держави, державно-владних органів, органів місцевого самоврядування [17]. Компоненти «відносини-фонди-завдання» визначають об'єкт уваги без деталізації основоположних особливостей фінансової науки.

Показовими є судження відомого фінансиста-науковця В. Федосова, який використував надбання юриспруденції в фінансовій науці. Він розумів під фінансами відображення сукупності економічних відносин, що пов'язані з розподілом та перерозподілом ВВП, а в окремих випадках і національного багатства країни з метою формування фінансових ресурсів та створення фондів грошових коштів і їх використання для забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства [24]. Ми підтримуємо наукову концепцію автора та звертаємо увагу на стиль «проекції» в виокремленні об'єкта фінансової науки. Компоненти «економічні відносини-фінансові ресурси-фонди-ВВП-НБ-забезпечення розвитку» допомагають зрозуміти суть та мету розподілу вартості в суспільстві. Погоджуємося з думкою вченого В. Баранова, яка наслідую концептуальне бачення фінансів заслуженого діяча науки і техніки України. Актуалізує їх як економічну категорію, яка об'єднує «економічні відносини, які виникають між державою, фізичними та юридичними особами з приводу розподілу та перерозподілу ВВП, а в окремих випадках й національного багатства держави, з метою формування фінансових ресурсів для забезпечення розвитку суспільства» [25, с. 11]. Яскравим представником цього напрямку вважаємо О. Кремень та В. Кремень, які імплементують ознаки «системи» в розуміння зазначеної категорії. Науковці стверджують про матеріальну фундаментальність фінансів, які є «системою економічних відносин, що виникають з приводу розподілу і перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту з метою формування фінансових ресурсів для забезпечення виконання функції держави, задоволення суспільних потреб та створення умов розширеного відтворення» [15, с. 24]. Ототожнюються дефініцію з позиції еволюції суспільних фінансових відносин в історичній площині та закладають умови позитивного розвитку фінансових показників в суспільстві.

В. Баранова, І. Волхова, В. Хомутенко стверджують, що фінанси є цивілізаційним вибором суспільства, без яких відсутня мож-

ливість реалізовувати відносини між людьми, формувати новітні етапи розвитку чи трансформації цивілізаційних утворень. Використовують історичну та економічну константи в науковій матриці категорії, яка є предметом нашого дослідження. Наслідують основні понятійні постулати В. Федосова, зазначають: «сукупність економічних відносин, які виникають між державою, фізичними та юридичними особами з приводу розподілу та перерозподілу ВВП, а в окремих випадках й національного багатства держави, з метою формування фінансових ресурсів для забезпечення розвитку суспільства [25, с. 11–12]. Основні компоненти традиційні, присутня підтримка української фінансової школи.

Колектив фінансистів, за керівництвом О. Стойко, наділяє фінанси такими основними компонентами як «грошова, розподільча, ресурсоутворююча», які позиціонує через матеріальну складову, раціональність світосприйняття та історико-економічну властивість. Вони під фінансами розуміють «продукт наявності держави і товарно-грошових відносин. Вони виникли в умовах регулярного товарно-грошового обігу у зв'язку з розвитком держави і потребою у фінансових ресурсах для розширеного відтворення та задоволення суспільних потреб. Впливають на процеси суспільного відтворення (виробництво, розподіл, обмін та споживання)» [21, с. 5]. Основою усіх вище зазначених суджень є присутність держави як причини виникнення, реалізації чи оцінки фінансових відносин. Це, на наше глибоке переконання, є дискусійним та не відображає сучасної суті фінансових категорій. Вдало посилює зазначене спостереження науковий доробок плеяди відомих іноземних фінансистів-науковців, які віддають перевагу інституційному розумінню фінансового середовища. Зокрема, Г. Шинасі пропонує використовувати компоненти «інститути-ринки» та «соціальні замовлення-фінансові рішення» для пояснення фінансових явищ [7]. Відомий американський фінансист Дж. Ван Хорн, вважає, що категорію фінанси необхідно розуміти через фінансову систему, яка є сукупністю низки установ

і ринків, які надають свої послуги фірмам, громадянам, а також урядам [13, с. 178]. Прихильником ринкової концепції фінансів є Г. Габбарт, який акцентує увагу на «мотивації» власників певної «вартості», яка визнана державними системами, та її користувачами з метою отримання «результатів» [10, с. 34]. Конструкція категорії фінанси у працях науковця містить ознаки «послуги» для представників суспільства.

П. Роуз і Д. Фрейзер розглядають фінанси з позиції «суб'єктності» через мережу фінансових ринків, фінансових інституцій, бізнесових структур, фінансів домогосподарств та уряду [6, с. 6]. «Економічний зв'язок» між власниками «вартості» є основою до бачення фінансової науки у працях С. Гурусамі [4, с. 2], що свідчить про зосередження уваги іноземних науковців на законах ринку та інституційному забезпеченні. Українські вчені акцентують увагу на управлінських структурах, зокрема державних, які, за їх переконанням, дозволяють фінансовим відносинам бути присутніми в суспільстві.

Наше дослідження не ставить за мету вивчити іманентність фінансів у присутніх в соціумі науках, а є наступним кроком до розуміння та власного визначення цієї категорії. Попередні здійснені дослідження наукових здобутків вчених, які працюють в сфері фінансового права, а саме О. Бандурки, М. Волощука, М. Гетьманець, К. Гурковська, А. Зюнькіна, С. Клімової, О. Кнейслер, А. Ковальчука, Т. Куценко, М. Кучерявенко, Т. Латковської, А. Нечай, О. Ніщимої, М. Плотнікова, Н. Пришви, В. Роль, Т. Філіпенко, С. Юрія та інших, дозволили нам виявити відсутність колегіального наукового бачення категорії «фінанси» в правовому полі України.

На підставі нашого вивчення наукових праць вчених-фінансистів наголошуємо на актуалізації компоненти «розподіл» як основи лінгвістичної матриці категорії «фінансів» у науці. Фінансова наука вивчає динамічні процеси, що стають предметом дослідження теоретиків та практиків. Дотичні до них економічні явища, які спричинені зазначеною ознакою життєдіяльності суспільства, є її

наслідком, дозволяють виявити імпліцитні та експліцитні фінансові закони між учасниками таких відносин. Зафіксувати їх в архітектурі фінансових концепцій і гіпотез.

Необхідно, на наше переконання, компоненто-індикатором визначити «вартість» у всіх її проявах, як джерело реалізації відносин у суспільстві та ознаку їх ефективності. Адже без наявних ресурсів, як в грошовій так і нематеріальній формі, не можливо здійснювати будь-які дії щодо реалізації поставленої мети. Відсутній в соціумі за таких умов механізм оцінки ефективності розподілу та аналізу перспективності економічної поведінки, прийнятих наукових парадигм чи законодавчо-нормативних актів. Фінансові ресурси, фонди грошових коштів, капітал, кошти, форма вартості є оціночними індикаторами «вартості», які доцільно використовувати для визначення «фінансів» залежно від рівня (складності, структури, секторів) суспільства. «Суб'єктність» як компонента лінгвістичної наукової матриці, на нашу думку, входить в сферу «вартості» та має охоплювати зазначені індикатори.

Рушійною силою цивілізаційного розвитку суспільства є наявність «мотивації» яка вдало імплементується в розуміння фінансів. Є основоположною причиною зміни фінансової реальності, вдало описує явища, які вивчає фінансова наука. Без зацікавленості суб'єкта чи групи суб'єктів в межах певної території чи часового проміжку, відсутня можливість створення вартості, її трансформація, досяг-

нення мети, яка й є інтелектуально-інформаційним проявом мотивації. Доречно наголосити, що мотив у праві є категорією, яка широко використовується при умовиводах та правовій оцінці дій суб'єктів.

Висновки. Відповідно до проведених досліджень, нами запропонована наукова матриця формування категорії «фінанси» для їх ідентифікації на різних рівнях фінансової науки, а саме: «сукупність керованих суспільних відносин розподільчого характеру, які змінюють наявну величину та структуру вартості з метою формування постійно діючої системи досягнення завдань і цілей на підставі сформованого інтересу чи вимог середовища. Відносини розподільчого характеру охоплюють процеси формування, розподілу, перерозподілу та використання зазначеної вартості на усіх етапах функціонування суспільства. Такі конструкти як ВВП, фінансові ресурси, фонди є уточнюючими надбудовами, дозволяють ідентифікувати та оцінити вартість у грошовому еквіваленті. Вони дозволяють зрозуміти фінанси з позиції основних суб'єктів фінансової науки: держави, юридичних, фізичних осіб та їх комплексного прояву в соціумі. Система досягнення завдань описує функціональні особливості організаційних конструктів суспільства: домогосподарств, підприємств, держави, інститутів, фінансової системи зокрема. «Вимоги» та «інтерес» є проекцією мотивації на відносини між суб'єктами, що дозволяє комплексно охопити явища, які вивчає фінансова наука.

Список використаних джерел:

1. Bergs A., Diewald G. Introduction: Constructions and Language Change / A. Bergs, G. Diewald (eds.). Berlin : Walter de Gruyter, 2008. P. 1–22.
2. Goldberg A. Constructionists approaches. The Oxford Handbook of Construction Grammar / T. Hoffmann, G. Trousdale (eds.). Oxford : Oxford University Press, 2013. P. 15–31.
3. Goldberg A. Constructions: A Construction Grammar Approach to Argument Structure. Chicago : University of Chicago Press, 1995. 265 p.
4. Gurusamy S. Indian Financial System. Tata McGraw-Hill Education, 2009. 694 p.
5. Ostman J.-O., Fried M. Historical and intellectual background of Construction Grammar. Construction Grammar in CrossLanguage Perspective / J.-O. Ostman, M. Fried (eds.). Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2004. P. 1–10.
6. Rose P., Fraiser D. Financial Institutions. Plano, Texas : Business Publication, 1988.
7. Schinasi G. Safeguarding Financial Stability: Theory and Practice. Wash. : IMF, 2006. P. 40–42.
8. Василик О.Д. Теорія фінансів. Київ : НІОС, 2000. 416 с.

9. Захарова О.В. Визначення ступеня семантичної подібності з використанням апарату дескриптивних логік. *Проблеми програмування*. 2021. № 3. С. 16–26. DOI: <https://doi.org/10.15407/pp2021.03.016>
10. Габбард Р. Глен. Гроші, фінансова система та економіка : підруч. / пер. з англ. ; наук. ред. пер. М. Савлук, Д. Олесневич. Київ : КНЕУ, 2004. 889 с.
11. Глушенко А.С. Фінанси : навч. посіб. Львів : «Магнолія 2006», 2014. 440 с.
12. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси : підручник. Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. 660 с.
13. Євроінтеграційний розвиток фінансової системи України / за ред. І.Я. Чугунова. Київ : Акад. фін. упр., 2009. 471 с.
14. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. Київ : Знання, 2000. 587 с.
15. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси : навч. посіб. Київ, 2010. 447 с.
16. Лепейко Т.І., Миронова О.М., Кривобок К.В., Немашкало К.Р. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. 306 с.
17. Музика О.А. Фінансове право : навч. посібник. 2-ге вид, доп. і перероб. Київ : Вид. ПАЛІВОДА А.В., 2005. 260 с.
18. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2002. 240 с.
19. Першко Л.О., Ріппа М.Б. Фінанси : навч. посібник. Київ : ПВНЗ «ІЕЕП», 2019. 388 с.
20. Петренко В.А., Гурбик Ю.Ю., Сальнікова М.В. Теоретичний аналіз тлумачення поняття «фінансова діяльність підприємства». *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 5. С. 180–185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2018_5_32
21. Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси : навч. посіб. / за ред. О.Я. Стойка. Київ : Алерта, 2014. 432 с.
22. Лисяк Л.В., Качула С.В., Міщенко Л.О., Міщенко Д.А. Фінанси : навчальний посібник / за ред. д.е.н., проф., акад. АЕН України Л.В. Лисяк. Дніпро : ТОВ «Акцент ПП», 2017. 298 с.
23. Журавльова І.В., Гаврильченко О.В., Полтініна О.П. та ін. Фінанси : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І.В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.
24. Фінанси: підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ, 2012. 687 с.
25. Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін. Фінанси : навчальний посібник в 2-х частинах / за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса : Атлант, 2015. Ч. 1. 344 с.

References:

1. Bergs A., Diewald G. (2008) Introduction: Constructions and Language Change. Berlin: Walter de Gruyter, pp. 1–22.
2. Goldberg A. (2013) Constructionists approaches [The Oxford Handbook of Construction Grammar]. Oxford: Oxford University Press, pp. 15–31.
3. Goldberg A. (1995) Constructions: A Construction Grammar Approach to Argument Structure. Chicago: University of Chicago Press, 265 p.
4. Gurusamy S. (2009) Indian Financial System. Tata McGraw-Hill Education, 694 p.
5. Ostman J.-O., Fried M. (2004) Historical and intellectual background of Construction Grammar [Construction Grammar in CrossLanguage Perspective]. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, pp. 1–10.
6. Rose P., Fraiser D. (1988) Financial Institutions. Plano, Texas: Business Publication, pp. 6–18.
7. Schinasi G. (2006) Safeguarding Financial Stability: Theory and Practice. Wash.: IMF, pp. 40–42.
8. Vasuluk O. D. (2000) Teoria finansiv [Theory of finance]. Kyiv: NIOS. (in Ukrainian)
9. Zakharova O. V. (2021) Defining degree of semantic similarity using description logic tools. *Prombles in programming*, no. 3, pp. 16–26. DOI: <https://doi.org/10.15407/pp2021.03.016>
10. Gabbard R. Glen (2004) Groshi, finansova sustema ya ekonomika [Money, financial system and economy]. Kyiv: KNEU, 889 p. (in Ukrainian)
11. Glyshchenko A. S. (2014) Finansu [Finance]. Lviv: "Magnolia 2006", 440 p. (in Ukrainian)
12. Gryshko V. I., Nakonechna O. S., Chymachenko O. G. (2017) Natsioalni finansu [National finances]. Kyiv: VNZ "Universitet ekonomiku i prava "KROK", 660 p. (in Ukrainian)
13. Chygynova I. Ya. (2009) Yevrointegratsiynuy rozvutok finansovoi sustemu Ukrainu [European integration development of the financial system of Ukraine]. Kyiv: Akad. fin. uyr., 471 p. (in Ukrainian)
14. Zagorodniy A. G., Voznyuk G. L., Smovzenko T. S. (2000) Finansovuy slovnuk [Financial dictionary]. Kyiv: Znanya, 587 p. (in Ukrainian)
15. Kremenj O. I., Kremenj V. M. (2010) Finansu [Finance]. Kyiv, 447 p. (in Ukrainian)

16. Lepeyko T. I., Muronova O. M., Krivobok K. V. (2012) Finansovuy menedgment [financial management]. Kharkiv: Vud. HNEU, 306 p. (in Ukrainian)
17. Myzuka O. A. (2005) Finansove pravo [Finance law]. Kyiv: Vud. PALUVODAA.V., 260 p. (in Ukrainian)
18. Oparin V. M. (2002) Finansu [Finances]. Kyiv: KNEU, 240 p. (in Ukrainian)
19. Pershko L. O., Rippa M. B. (2019) Finansu [Finance]. Kyiv: PVNZ "IEEP", 388 p. (in Ukrainian)
20. Petrenko V. A., Gyrbuk Y. Y., Salnikova M. V. (2018) Teoretuchnuy analiz tlymachennya ponattya "finansova diyalnist pidpruyemstva" [Theoretical analysis of the interpretation of the concept of "financial activity of the enterprise"]. *Problemu sistemnogo pidhody v ekonomitsi*, vol. 5, pp. 180–185. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2018_5_32
21. Stoyko O. Ya., Dema D. I. (2014) Finansu [Finance]. Kyiv: Alerta, 432 p. (in Ukrainian)
22. Lusyak L. V., Kachyla S. V., Mishchenko L. O. (2017) Finansu [Finance]. Dnipro: TOV "Aktsept PP", 298 p. (in Ukrainian)
23. Zyравlova I. V., Gavrulchenko O. V., Poltinina O. P. (2017) Finansu [Finance]. Kharkiv: HNEU im. S. Kyznetsya, 330 p. (in Ukrainian)
24. Yuriy S. I., Fedosov V. M. (2002) Finansu [Finances]. Kyiv. (in Ukrainian)
25. Baranova V. G., Volohova I. S., Homytenko I. S. (2015) Finansu [Finance]. Odesa: Atlant, vol. 1, 344 p. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 05.03.2024